

Reparatiewerk aan de tweede Bergambachtleiding, een van de twee grote transportleidingen die voorgezuiverd rivierwater uit de Afgedamde Maas naar de duinen brengen.

Drieluik verkiezingen: de provincies

Belangrijke rol voor provincies bij drinkwatervoorziening

Terwijl het stof na de uitslagen van de Provinciale Statenverkiezingen nog neerdwarrelt, zijn de drinkwaterbedrijven al bezig met de volgende fase, waarin nauw zal worden samengewerkt met het nieuwe provinciebestuur. Wat is voor de drinkwatersector eigenlijk het belang van de provincie? En wat verwachten ze van de nieuwe colleges? Waterspiegel vroeg het drie directeurs van drinkwaterbedrijven, die vanwege hun geografie en type bronnen allemaal nét even een andere relatie met de provincies hebben.

Guiljo van Nuland, directeur van Brabant Water.

Brabant Water: 'De dingen sámen oplossen'

'Wij hebben een hechte relatie met 'onze' provincie', valt directeur Brabant Water Guiljo van Nuland met de deur in huis; 'Dat is ook niet gek natuurlijk, want de geografische grenzen van Noord-Brabant en ons verzorgingsgebied vallen vrijwel 100% samen. Onze relatie met de provincie heeft eigenlijk drie aspecten. De provincie is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de kwaliteit van het diepe grondwater. Daarmee is de provincie de beschermer van onze enige bron voor drinkwater: het Brabantse grondwater. Verder reguleert de provincie via de onttrekkingsvergunningen de toegestane hoeveelheden te winnen water. Daarnaast is de provincie onze grootste aandeelhouder.'

Functiescheiding

'Wij werken op deze drie gebieden uiteraard zeer regelmatig samen met de provincie. Daarbij vind ik het een verstandige keuze dat de provincie enige jaren geleden heeft bepaald dat het lid van het college dat de onderwerpen 'kwaliteit' en 'kwantiteit' in portefeuille heeft, niet ook toeziet op de deelneming in Brabant Water. Dit governance-model houdt de verhoudingen zuiver en duidelijk, en werkt in de praktijk goed. Ik ga ervan uit dat het nieuwe college van Gedeputeerde Staten deze functiescheiding aanhoudt.'

Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg

'De taak van de provincie op het gebied van een kwalitatief en kwantitatief goed grondwatersysteem kun je niet los zien van de zorg voor het totale watersysteem. Begin dit jaar hebben de provincie Noord-Brabant en Brabant Water een bestuursovereenkomst ondertekend. Hierin leggen beide partners concreet vast wat ze de

komende vijf jaar gaan doen om het regionale watersysteem gezond te houden. De provincie heeft aangegeven ook met andere partners uit de waterketen, zoals de waterschappen, de landbouw en de industrie, dezelfde soort afspraken te willen gaan maken, in een zogeheten Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg. Wij hopen dat het nieuwe college dit plan voortvarend ter hand gaat nemen. Dit moet wat mij betreft uiteindelijk uitmonden in een Breed Bestuurlijk Watersysteemoverleg.'

Naar een klimaatbestendig watersysteem

'Het doel is om tegen 2040 in Brabant een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem te hebben gerealiseerd. Daar is veel tijd en energie voor nodig. In samenhang met de naoorlogse ruilverkaveling is het systeem nu nog grotendeels gericht op het zo snel mogelijk afvoeren van 'overtollig' water. Zoals zoveel gebieden in Nederland heeft Brabant op jaarbasis meer dan voldoende water, maar is de verdeling in de tijd en naar plaats onevenwichtig. Soms is er te veel water, soms te weinig. Wat we de laatste decennia zien, is dat natte en droge perioden elkaar steeds sneller opvolgen. We zullen dus goed moeten gaan nadenken over het langer vasthouden van het water in het gebied, om de droge perioden beter 'aan te kunnen'. Dat betekent dat de totale inrichting van de provincie op de schop zal moeten: meer ruimte voor de rivieren, hermeanderen van beeklopen, klimaatbestendig maken van woonwijken, afkoppelen van regenwater, inrichten van waterretentiegebieden en andere waterbuffers, en ga zo maar door.'

Betrouwbare partner

'De provincie speelt bij zo'n enorme operatie mijns inziens een onmisbare rol. Ik denk dat het provinciebestuur – vanuit een helicopterview boven de partijen – als geen ander een goede belangenafweging kan maken. Door de jaren heen hebben wij de provincie als een uiterst betrouwbare partner leren kennen, die de regionale belangen goed behartigt en problemen slagvaardig aanpakt. Ik kan me dan ook goed vinden in het motto van onze commissaris van de Koning, Wim van de Donk: 'In Brabant lossen wij de dingen sámen op!'

Walter van der Meer, directeur van Oasen.

Oasen: 'Kwaliteit en kwantiteit'

Walter van der Meer, directeur van Oasen: 'De provincie is van ons een belangrijke partner op het gebied van de kwaliteit én kwantiteit van het grondwater waar wij drinkwater van maken. Als beheerder en kwaliteitsbewaker stelt de provincie regels op voor grondwaterbeschermingsgebieden en zorgt ervoor dat die gehandhaafd worden. Ook bronbescherming is een provinciale taak. Onder andere via de afgifte van – en het toezicht op – lozingsvergunningen aan bijvoorbeeld industriële bedrijven. Verder is de provincie het bevoegde gezag voor het afgeven van grondwaterwinningsvergunningen en het reserveren van waterwingebieden voor de drinkwaterbedrijven, zodat er ook in de toekomst voldoende drinkwater uit de kraan kan blijven stromen.'

Onder- en bovengronds

'Ook indirect, via ruimtelijke ordening, is de provincie een partner in de bescherming van onze bronnen voor drinkwater. We zien dat private partijen steeds meer worden ingezet bij natuurbeheer. De functies 'grondwaterbescherming' en 'natuur' gaan goed samen. Wanneer we deze ruimtelijke functies slim combineren, kan Oasen als 'private' partij de rol van natuurbeheerder vervullen en slaan we twee vliegen in één klap. Kortom, we komen de provincie onder- én bovengronds in verschillende hoedanigheden tegen: wetgever, toezichthouder, partner.'

Goede samenwerking

'Wij hebben een goede relatie met de provincies. Ons zwaartepunt ligt nog altijd in Zuid-Holland, waarin het grootste deel van ons verzorgingsgebied valt. Ook het overgrote deel van onze innamepunten en overige infrastructuur bevindt zich daar. In de provincie Utrecht heeft Oasen winningen in Woerden, Lexmond en Vianen. De winning Lexmond en de gemeente Vijfheerenlanden zijn per 1 januari 2019 overgegaan van Zuid-Holland naar Utrecht, waardoor die provincie een steeds belangrijker partner voor ons wordt.'

'In de samenwerking met de provincies zie je goed dat de openbare drinkwatervoorziening in Nederland semi-publiek is georganiseerd. De drinkwaterbedrijven vervullen een belangrijke maatschappelijke taak en dienen net als de provincies het publieke belang. Dat besef maakt dat je er samen altijd wel uitkomt. Het drinkwaterbelang staat goed op het netvlies van de provinciale bestuurders en ambtenaren. Ik merk dat er écht wordt meegedacht.'

Functiecombinaties

'Over het algemeen zie je dat de provincie een goede afweging maakt tussen de belangen van landbouw, industrie, recreatie, natuurbescherming en drinkwaterproductie. Natuurlijk krijgt soms de een wat meer 'zijn zin', en soms de ander, maar in grote lijnen ben ik zeer tevreden over de samenwerking. Een mooi voorbeeld is het samen vinden van functiecombinaties in natuur en drinkwaterproductie, zoals onlangs in de Crezéepolder bij Ridderkerk. Daar hebben we in samenwerking met de provincie voormalige landbouwgrond kunnen teruggeven aan de natuur, met behoud van de waterwinningsfunctie en uitbreiding van de recreatiemogelijkheden.'

Casus GenX

'Een heel ander karakter, maar eenzelfde positief resultaat had onze samenwerking met de provincie in het geval van de GenX-lozingen door Chemours in Dordrecht. Wij kwamen die chemische stof tegen in het oppervlaktewater, waarvan wij via oeverinfiltratie drinkwater maken. De provinciale Omgevingsdienst had een vergunning afgegeven voor deze lozing, waar Chemours zich overigens keurig aan hield. Omdat dit soort stoffen niet in ons drinkwater thuishoren, zouden wij in de toekomst genooddaakt zijn om een dure extra zuiveringsstap in te bouwen in ons productieproces.'

'In nauw overleg met de provincie en de betrokken gemeenten ging Oasen tegen de vergunning in beroep. Dat verloren we, omdat de vergunning op correcte wijze was verleend. In die procedure stonden we formeel tegenover elkaar. Een heel andere positie dus dan die van partner. Dan blijkt maar weer hoe waardevol een goede relatie is.'

'Na onderzoek door het RIVM werd de norm voor de stof vastgesteld en zorgde de provincie er met een ambtshalve wijziging voor dat de lozingsvergunning met een factor 100 verlaagd werd. Na afloop was iedereen blij met het resultaat: de provincie, de gemeenten, Oasen, zelfs Chemours. Door samen op te trekken en met elkaar in gesprek te blijven, hebben we dit op de juiste manier opgelost en dat tekent voor mij de goede relatie met de provincie.'

Wim Drossaert, directeur van Dunea.

Dunea: 'Aan de slag!'

Wim Drossaert, directeur van Dunea: 'Wij hebben als oppervlaktewaterbedrijf en natuurbeheerder op uiteenlopende manieren te maken met verschillende provincies. Ten eerste onze thuisbasis, de provincie Zuid-Holland. Wij dragen daar zorg voor de openbare drinkwatervoorziening voor ongeveer 1,3 miljoen inwoners, met name in Den Haag, Leiden en omgeving. In het kader van de volksgezondheid en de leefbaarheid is het in het belang van het provinciebestuur dat dit vlekkeloos verloopt, dus de samenwerking met hen is zeer nauw.'

Bevoegd gezag

'Daarnaast is de provincie Zuid-Holland als beschermer van het grondwater het bevoegd gezag voor het afgeven van infiltratie- en grondwaterwinningsvergunningen voor het duingebied. Wij pompen namelijk duingrondwater op; een deel is ontstaan door neerslag in de duinen zelf, maar het meeste hebben we zelf naar de duinen

getransporteerd. Wij brengen oppervlaktewater uit de Afgedamde Maas of de Lek naar drie duingebieden, om het daar te infiltreren in de bodem en – na een zuiverende grondpassage van zo'n twee maanden – weer op te pompen voor verdere drinkwaterproductie.'

Overleg

'Daarmee zijn we meteen aangeland bij drie andere provincies waarmee Dunea te maken heeft: Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Wij nemen Maas- en Rijnwater in dat via Limburg, Brabant en/of Gelderland naar onze inlaten stroomt. Met al deze provinciebesturen hebben wij contacten en overleggen over zaken zoals waterkwaliteit, lozingen en onze infrastructuur, zoals de productielocaties en het leidingnetwerk.'

Samenwerkingspartners

Een bijzondere samenwerking met de provincie Zuid-Holland heeft Dunea bij de oprichting van het door haar geïnitieerde Nationaal Park Hollandse Duinen, waarbij ook Staatsbosbeheer partner is. 'Wij hebben niet voor niets 'duin & water' in onze naam versleuteld: een deel van onze werkzaamheden bestaat uit natuurbeheer in de Zuid-Hollandse duinen. Ik durf wel te stellen dat er zonder Dunea rondom Scheveningen geen grootschalige natuur meer was geweest, dan hadden er overal villa's gestaan. Doordat dit gebied nu de status krijgt van nationaal park, is de natuur – en daarmee de drinkwatervoorziening – extra beschermd.'

Uitbreiden capaciteit

Op niet al te lange termijn moet Dunea de drinkwaterproductie gaan uitbreiden. Drossaert: 'De provincie heeft alleen al in ons leveringsgebied een bouwopgave voor 200.000 inwoners. En die moeten allemaal een drinkwateraansluiting hebben. Wij zitten qua infrastructuur en productiecapaciteit nu al aan ons maximum, dus daarbij zullen wij de hulp van de provincie hard nodig hebben. Naast eventuele uitbreiding van onze infiltratievergunning, onderzoeken wij momenteel de mogelijkheden van een derde bron – dichterbij huis. Daarmee willen we de afhankelijkheid van de rivieren en lange leidingen verkleinen en de robuustheid van drinkwaterlevering versterken.'

Aan de slag!

'Ik hoop dat het nieuwe provinciale college zich blijft inzetten voor de bescherming van onze bronnen en natuurgebieden. Er liggen flinke opgaven – energietransitie, woningbouw, klimaatverandering – en een versnelde aanpak van de bescherming van ons watersysteem is hoog nodig. De provincies spelen bij de ruimtelijke ordening een grote rol bij het toewijzen van functies aan gebieden: wij hopen dat ze in die belangenafweging de drinkwatervoorziening de plek blijven geven die zij verdient. Zeker nu de druk op de beschikbare ruimte onder en boven de grond steeds groter wordt. Wij willen daarbij graag samen optrekken met de provincies en andere partners uit de waterketen. Er moet veel gebeuren, dus ik zou zeggen: 'Aan de slag; wij zijn er klaar voor!''

